

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

МАДЖАРОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 40149/05)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 септември 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

02/12/2010 г.

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Маджаров срещу България,
Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ
като Отделение в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Райт Марусте (Rait Maruste),
Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),
Гана Юдкивска (Ganna Yudkivska), *съдии*,
Павлина Панова, *съдия ad hoc*,
и Стивън Филипс (Stephen Phillips), *заместник-секретар на*

Отделението,

след проведено закрито заседание на 6 юли 2010 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата
дата

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 40149/05) срещу Република България, подадена пред Съда на 28 октомври 2005 г. на основание чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българския гражданин г-н Динко Кирилов Маджаров („жалбоподателя“).

2. Жалбоподателят е представляван от г-жа С. Маргаритова-Вучкова – адвокат, практикуващ в град София. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от своя агент – г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди, че е лишен от своята собственост в нарушение на нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 и чл. 6, ал. 1, чл. 8 и 14 от Конвенцията.

4. На 5 май 2009 г. председателят на Пето отделение решава да уведоми Правителството за отправената жалба относно лишаването на жалбоподателя от собственост. Решено е също така Съдът да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на жалбата (чл. 29 от Конвенцията).

5. Съдия Калайджиева, избрана от името на България, се оттегля от разглеждането на делото. На 23 февруари 2009 г. Правителството определя г-жа Павлина Панова да участва в заседанието вместо нея като съдия *ad hoc* (чл. 27, ал. 2 от Конвенцията и чл. 29, ал. 1 от Правилника на Съда, приложими към момента).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

6. Жалбоподателят е роден през 1966 г. и живее в град София.

7. През 1966 г. неговите баба и дядо купуват от Столична община апартамент с площ от 73 кв. м в центъра на града. Апартаментът е станал държавна собственост по силата на национализацията, извършена от комунистическия режим в България след 1946 г.

8. Бащата на жалбоподателя наследява бабата и дядото на жалбоподателя след тяхната смърт. През 1995 г. той прехвърля имота на жалбоподателя.

9. На 19 февруари 1993 г. наследниците на предишните собственици на апартаментата преди национализацията завеждат иск срещу бащата на жалбоподателя на основание чл. 7 от Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти (известен като Закона за реституцията), като твърдят, че неговото право на собственост върху имота е нищожно и искат възстановяване на своето право на собственост. Те също така предявяват и ревандикационен иск.

10. Бащата на жалбоподателя почива през 2003 г. и жалбоподателят встъпва в делото като негов правопреемник.

11. Производството приключва с окончателно решение на Върховния касационен съд от 27 май 2005 г. Съдът уважава исквете на ишците, като установява, че договорът, по силата на който бабата и дядото на жалбоподателя са придобили апартаментата, е нищожен, тъй като продажбата не е одобрена от министъра на финансите, каквото изискване се съдържа в приложимите към този момент законодателни разпоредби, а от неговия заместник.

12. През юли или август 2005 г. жалбоподателят и неговото семейство напускат апартаментата. През ноември 2005 г. те наемат общинско жилище при условията на фиксиран общински наем.

13. Жалбоподателят е имал право в срок от два месеца от решението на съда от 27 май 2005 г. да подаде заявление за компенсаторни записи. Той обаче подава такова заявление едва на 7 октомври 2005 г. На 26 март 2008 г. областният управител отхвърля заявлението му поради изтекла давност. Жалбоподателят обжалва решението, но съдът го потвърждава.

II. ОТНОСИМИ ФАКТИ ОТ ПРЕДИСТОРИЯТА, ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И СЪДЕБНА ПРАКТИКА

14. Относимите факти от предисторията, приложимото вътрешно право и съдебна практика са обобщени в решението на Съда по делото

Великови и други срещу България, №№ 43278/98, 45437/99, 48014/99, 48380/99, 51362/99, 53367/99, 60036/00, 73465/01, и 194/02, 15 март 2007 г.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 КЪМ КОНВЕНЦИЯТА

15. Жалбоподателят се оплаква, че е лишен от имота си произволно, не по негова вина и без адекватно обезщетение. Той се позовава на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията и чл. 6, ал. 1, чл. 8 и 14 от Конвенцията.

16. Съдът счита, че оплакването следва да се разгледа в светлината на чл. 1 от Протокол № 1, който гласи следното:

“Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

17. Правителството твърди, че жалбоподателят не е изчерпал вътрешноправните средства за защита съгласно изискванията на чл. 35, ал. 1 от Конвенцията, тъй като не е подал заявление за компенсаторни записи в приложимия срок. При всички случаи Правителството смята, че е постигнат справедлив баланс между обществен интерес и правата на жалбоподателя, тъй като скоро след като напускат апартамента – предмет на съдебния спор, на жалбоподателя и неговото семейство е предоставено общинско жилище под наем. Ето защо Правителството настоява Съдът да заключи, че не е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

18. Жалбоподателят оспорва тези аргументи.

A. Допустимост

19. Съдът отбелязва възражението на Правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита. В тази връзка Съдът припомня подробните си аргументи, изложени в решението *Великови и други*, където установява, че в разглеждания период от

време и до измененията на Закона за реституцията през 2006 г. схемата с компенсаторни записи не е осигурявала адекватно обезщетение в каквато и да било степен на сигурност (вж. *Великови и други*, цитирано по-горе, §§ 139 и 227). Съдът освен това вече е разгледал и отхвърлил същото възражение в подобни дела (вж. *Димитър и Анка Димитрови срещу България*, № 56753/00, § 23, 12 февруари 2009 г. и *Бъчварови срещу България*, № 24186/04, § 19, 7 януари 2010 г.). Съдът не намира причина да достигне до различен извод в настоящото дело и съответно отхвърля възражението на Правителството.

20. Съдът също така счита, че оплакването не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията, нито е недопустимо на други основания. Следователно настоящото оплакване трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

21. Съдът отбелязва, че жалбата засяга същото законодателство и въпроси както във *Великови и други*, цитирано по-горе.

22. Събитията, от които жалбоподателят се оплаква, съставляват намеса в правото му на собственост.

23. Като прилага критериите, изложени във *Великови и други* (цитирано по-горе, §§ 183 – 192), Съдът отбелязва, че титулът на собственост на жалбоподателя е обявен за нищожен и той е лишен от имота си на единственото основание, че документът за закупуването на апартамента от баба му и дядо му през 1966 г. не е бил подписан от министъра на финансите, който е бил оправомощен за това, а от неговия заместник (вж. параграф 11 по-горе). Този порок може да се припише на властите, не на жалбоподателя (вж. *Великови и други*, цитирано по-горе, §§ 218 и 223, както и *Пешеви срещу България*, № 29722/04, § 20, 2 юли 2009 г.).

24. Съдът счита, че настоящото дело е подобно на делата *Богданови и Цилеви*, разгледани във *Великови и други* (вж. §§ 220 и 224 от това решение, цитирано по-горе), където Съдът установява, че в тези случаи справедливият баланс, който се изисква по силата на чл. 1 от Протокол № 1, не може да бъде постигнат без адекватно обезщетение. Съдът преценява дали жалбоподателите са разполагали с адекватно обезщетение, като разглежда специфичните обстоятелства на всеки отделен случай, включително получените суми и претърпените загуби, както и – в зависимост от случая – наличието на обезщетение и практическата ситуация, в която се оказват жалбоподателите (вж. също и: *Георгиеви срещу България*, № 10913/04, § 21, 7 януари 2010 г.).

25. Съдът отбелязва, че скоро след като напускат апартамента, на жалбоподателя и семейството му е предоставено общинско жилище под наем (вж. параграф 12 по-горе). Според Съда това обаче не

освобождава държавата от задължението да предостави адекватно обезщетение (вж. *Георгиеви*, цитирано по-горе, § 37).

26. Следователно възниква въпросът дали на жалбоподателя е предоставено адекватно обезщетение.

27. Жалбоподателят не подава заявление за компенсаторни записи в установения съгласно националното законодателство срок (вж. параграф 13 по-горе). Съдът вече е постановил, че в разглеждания период от време схемата на компенсаторни записи не е осигурявала адекватно обезщетение в каквато и да било степен на сигурност (вж. параграф 19 по-горе и посочените там дела, както и *Копринарови срещу България*, № 57176/00, § 31, 15 януари 2009 г., и *Пешев*, цитирано по-горе, § 23). Следователно, както във *Великови и други* (вж. § 227 от решението) и следващи подобни дела (вж. например *Пешев*, цитирано по-горе, § 23), пропускът на жалбоподателя да се възползва от схемата с компенсаторни записи, въпреки че следва да бъде взет предвид при приложението на чл. 41, не може категорично да повлияе на изхода от оплакването по чл. 1 от Протокол № 1.

28. При тези обстоятелства Съдът установява, че жалбоподателят не е разполагал с ясна и предвидима възможност да получи адекватно обезщетение.

29. Следователно не е постигнат справедлив баланс между обществения интерес и необходимостта да са защитят правата на жалбоподателя. Поради това е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

30. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

“Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

31. Като обезщетение за имуществени вреди жалбоподателят претендира стойността на апартамента, който е загубил. Той представя оценка на имота, изготвена през октомври 2009 г. от нает от него експерт, който оценява апартамента на 117 000 евро (EUR). По отношение на неимуществени вреди жалбоподателят претендира сумата от 7 000 евро.

32. Правителството оспорва оценката на имота, представена от жалбоподателя, и настоява Съдът да отхвърли иска за имуществени

вреди. При всички положения Правителството счита, че претенциите на жалбоподателя са прекомерни.

33. Като прилага подхода, възприет в подобни дела (вж. например *Тодорова и други срещу България* (справедливо обезщетение), №№ 48380/99, 51362/99, 60036/00 и 73465/01, §§ 10 и 47, 24 април 2008 г., и *Пешеви*, цитирано по-горе, § 32), и предвид естеството на установеното нарушение, Съдът счита за уместно да определи обща сума като обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, като държи сметка за стойността на отнетия от жалбоподателя имот и всички останали относими обстоятелства. Съдът също така взема предвид пропуска на жалбоподателя да се възползва от схемата на компенсаторни записи (вж. параграф 27 по-горе, както и *Тодорова и други*, цитирано по-горе, §§ 44 – 46).

34. Предвид изложените по-горе съображения, всички обстоятелства по делото и информацията за цените на недвижимите имоти в София, с която разполага, Съдът присъжда на жалбоподателя обезщетение в размер на 59 000 евро за имуществени и неимуществени вреди.

Б. Разноски

35. Жалбоподателят претендира сумата от 1 230 евро и 500 лева (приблизително 256 евро), или общо EUR 1 486 за работата на адвокат С. Маргаритова-Вучкова и на адвоката, който го е представлявал в началния етап на производството пред Съда. Той моли присъдената му по тази иск сума, с изключение на 800 лева (приблизително 410 евро), които вече е заплатил за адвокатски хонорар, да бъде преведена директно по сметката на г-жа С. Маргаритова-Вучкова. В подкрепа на този си иск той представя договори за процесуално представителство и почасова справка за извършена правна работа.

36. Жалбоподателят също така претендира следните суми: 1) 360,20 лева или приблизително 185 евро, заплатени за превод и пощенски разходи за производството пред Съда и за оценката на имота, която е представил в подкрепа на иска си за имуществени вреди (вж. параграф 31 по-горе); 2) 80 лева или приблизително 41 евро за разноски за друга оценка на имота, подадена от жалбоподателя с първоначалната му жалба през 2005 г.; и 3) 10 лева или приблизително 5 евро, платени за съдебни такси в производството по обжалване отказа на областния управител да предостави на жалбоподателя компенсаторни записи (вж. параграф 13 по-горе). В подкрепа на тези свои претенции жалбоподателят представя съответните разписки.

37. Правителството оспорва тези претенции.

38. Съгласно практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер.

39. В настоящото дело Съдът счита, че разноските за адвокатски хонорар (параграф 35 по-горе) са действително направени, необходими са и са в разумен размер, и присъжда цялата претендирана сума, а именно 1 486 евро. От тази сума 410 евро следва да се изплатят на жалбоподателя, а остатък в размер на 1 076 евро следва да се преведе директно по сметката на г-жа Маргаритова-Вучкова.

40. По отношение на останалите претенции (вж. параграф 36 по-горе), като взе предвид материалите, с които разполага, и конкретните обстоятелства по делото, Съдът счита, че само разноските, описани в точка 1 са необходими. Съдът също така счита, че те са действително направени и са в разумен размер. Поради това Съдът присъжда на жалбоподателя 185 евро по този иск.

В. Лихва за забава

41. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията;
3. *Постановява*
 - (а) ответната държава да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила съгласно чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, долупосочените суми в левова равностойност към датата на плащането:
 - (i) EUR 59 000 (петдесет и девет хиляди евро) за имуществени и неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателя върху тази сума;
 - (ii) EUR 1 671 (хиляда шестстотин седемдесет и едно евро) за разноски, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателя върху тази сума, от които EUR 1 076 (хиляда и седемдесет и шест евро) да бъдат платени

директно по банковата сметка на процесуалния представител на жалбоподателя;

(б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

4. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 2 септември 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Стивън Филипс
Заместник-секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател